

Collectie G.P. Mulder.

Map 75.

Briefwisseling Stellingwarver Schrieversronte
mit vrouw E.M.Mulder-Eenjes.

18 april 1977.

15 augustus 1980.

09 oktober 1980.

10 oktober 1980.

04 maart 1981.

28 maart 1981.

18 april 1977

Achte heren van de Stellingwarver Schrijversronte,

Ik heb jim rapport/diskussiestok van daege ontvangen en bin der echt bliede mit. Zo gauw as ik der de tied veur fieben kan zak 't es ~~gum~~ goed bestuderen. Veur disse keer allienig mar een pear woorden over nr. 18 Stellingwarfs en de Poletiek, omdat ik van miening bin da'j de poletiek der zo veule mooglijk buuten hoollen moeten, en ok omdat dit de twiede keer is in mien leven dat ik die kreet heur: et Stellingwarfs heurt bij de legere klassen, et Fries bij de hogere! Mar de eerste keer was et: et Fries hoort bij de lagere klassen, het Nederlands bij de hogere! Ik geleuf niet dat et noch hielemaol zo is. Et wot - of wotde - oons deur et onderwies inprent: dialekt spreken is minderwaardig. Mar kiek es mit wat veur risseltaat. Hoe staot et mit et Nederlands van de meeste onderwiesers? Daorum geleuf ik dat de stried veur et eigen "dialekt" voerd wotden moet via et onderwies.

Jim stelling: Oonze tael, oonze kultuur het hier de oldste rechten! is mij uut et hatte grepen. Alles wat ik de leste tien jaoren van mien leven doan heb, is vechten west om et Stellingwarfs en Stellingwerf te verdedigen tegen de oons steeds mar weer opdrongen mening dat Fries in Stellingwerf de oudste rechten heeft - daar begin in vanzelfs mar weer in et Nederlands; t is niet maklijk om nao omtrent 70 jaor inlenen over te goan op een tael die'j nooit schreven hebben. Mar ik gao veerder: A'j sommige jui in Leeuwarden geleufen zollen, dan hadden oonze oldste veuroolders geen Stellingwarfse naemen veur heur woonplak, maar wel Friese. Et Nedersaksisch Instituut, eerst onder leiding van perf. Heeroma en now onder perf. Entjes, weten daar alles van. De voortdurende aanmoediging die ik van dizze beide heb meugen ontvangen is veur mij een grote hulp west bij et schrieven van mien wark in de leste 10 jaor. Omdat ik now haost an et endê bin van mien aktieve leven geef ik jim hier een opsomming van etgene er in de loop van die tied vn mien haend verschenen is:

(Alles in Driemaandelijks Bladen):

- 1968/4, blz. 153-160: Over het Toponim Appelscha
- 1969/3, blz. 132-139: De Duodecim Parochie van 1328
- 1971/1, blz. 19-28: Kanttekeningen bij enkele Stellingwerfse Toponiemen
- 1972/1, blz. 23-38: Groot-grondbezit in Stellingwerf Oosteynde in de 17de en 18de eeuw
- 1972/3, blz. 117-133: De Stellingwerfse Dorpsnamen (1)
- 1972/4, blz. 187-203: De Stellingwerfse Dorpsnamen (2)
- 1973/2, blz. 116: Berkoop
- 1973/3, blz. 164: Appelscher Toponiemen (1)
- 1973/4, blz. 229: Appelscher Toponiemen (2)
- 1974/1, blz. 13/18: Papisten in Ooststellingwerf in de 17de en 18de eeuw
- 1974/1, blz. 37-47: Namen in Appelsche (1)
- 1974/2, blz. 57-68: Namen in Appelscha (2)
- 1976/2, blz. 77-93: De Zoolsteden van Appelsche
- 1976/3, blz. 97-11: Stellingwerver Toponiemen

Ook in 1974 verscheen: Van Terwisga tot Willinge Prins (Uit. Sasland)

Om of te sluten zal dan in de loop van dit jaor - ik hoop in juni - verschiene:

"Uit de Geschiedenis van Appelsche" - aê een ekstra nummer van "It Beaken". Ik heb perbeerd om et in boekvorm uitgeven te krieggen, maar dat kon ik om de kosten niet veur mekear krieggen. Now heb ik et inket en wot et geleuf ik een dubbelnummer van et Leeuwarder tiesschrift. Deur omstandgheden komt et zo late - ik had et al in 1975 klaor. Ik hoop dat jim hiel veul sukses hebben meugen mit jim waark, en as ik soms nog es wat veur jim doen kan, dan heur ik et wel.

Mit hartelijke groeten,

I Gjerke Pieters Mulder is geboren op 14 december 1905 ¹⁹²¹
te Appelscha, in het huis bij de molen

Later verhuisde de familie naar het huis bij de brug.

De moeder van Gjerke was een Frierin uit Sneek, zijn vader stamde af van de molenaar Jan Jans Mulder.

De Muldersweg is naar deze molenaarsfamilie genoemd.

Thuis werd Stellingwerfs, Fries en Nederlands gesproken, met iedere bezoeker zo veel mogelijk in zijn eigen taal.

De nabijheid van Breenthe, later ook Groningen, de verwantschap met het Engels (vooral Schots), dit alles zal wel invloed gehad hebben op zijn interesse voor talen en dialecten.

Tijdens zijn lagere schooltijd speelden hij en zijn klasgenooten heel vaak op het "Bingje", een fraai stukje wild bos, met een vijver, smalle paadjes en een hoge heuvel, waar je snel van af kon fietsen. Het ligt aan de kant van het kerkhof, grenst niet aan de vaart. Het is lang niet meer zo mooi als vroeger. Bijna al zijn speelmakkers zijn overleden, maar toen wij in 1979 bij een winkel stonden, zag Gjerke daar nog een klasgenoot. Deze herkende hem eerst niet, maar later volgde een geanimeerd gesprek.

Gjerke bezocht de U.L.D. in Oosterwolde en ging daarna met de tram naar de Rijks H.B.S. in Assen. Voor zijn latere studie was het Gymnasium beter geweest, maar men had toen nog geen studievoorlichting.

Na zijn studie in Groningen - Engelse taal- en letterkunde M.O. A en B - volgde een moeilijke tijd van werkloosheid. Hij bleef eerst bij zijn ouders thuis, hospiteerde op de H.B.S. in Assen en schreef artikelen in vakbladen, bv. English Studies. Hij maakte ook later nog studies over bijzondere verschijnselen in de Engelse taal.

Sedert 31 augustus 1929, leest in de Veenhoop, waren wij
z.g. verloofd. We zegden elkaar eerst alleen in
de vacenties, later steeds vaker.

Bij het jubileum van de Ned. Hoofbalbond in Rotterdam
ging Gerke met een bus mee uit Appelscha.

Op het feest was ook de inspecteur van Onderwijs
uit Schiedam, waar ik onderwijzeres was. President
hadden een prettig gesprek. Kort daarna was er
een vacature voor 10 uur Duits aan de Gemeentel.
lijke Handelsavondschool in Schiedam. Gerke kreeg
die baan, ondanks felle concurrentie. Er kwamen
nog allerlei baantjes bij, van Politie-Inspecteurs-
tot werklozen cursussen en lessen in Engelse
handelscorrespondentie en Algemene Ontwikkeling.
Soms zo veel, dat ik even moest invallen. Maar er
was niet voldoende zekerheid om te trouwen,
totdat er een tijdelijke vacature kwam aan het
Chr. Willem de Zwijger Lyceum te Bussum: Gerke
kreeg zijn eerste benoeming bij het M. O. Met de
rechter en zijn vrouw zijn wij tot hun dood toe
bevriend gebleven. Nu konden wij ook trouwen;
n 8 dec. 1938, in Smilde. Wel moest Gerke elke
dag om buur naar het station in Schiedam fietsen
en in Bussum van het station naar school lopen,
met zware boekentas. Thuis van 6-7, Avondschool
tot na 9 uur.

Toen wij in 1940 niet konden slapen van de beschietingen
op overvliegende "Tommi's" - de granaten vielen soms
on-ontploft op de platte daken. Kwam de uitkomst
van de vaste benoeming van Gerke aan de Gooise
H. B. S. te Bussum, waar hij eind 1939 ook tijdelijk
was. Wij zijn verhuisd naar Naarden, sept. '40, en
hebben daar nooit spijt van gehad.

III. Onze bruiloften vierden wij altijd tweemaal: in Naarden en in Appelscha (Kulst, Boschberg). In 1978 waren daar ook bij. Kees Zandstra, Herman Kuik, Jaap Seidel en Nico Jongschaap met hun echtgenoten. Dene vier waren er ook in 1938, evenals Jan Popken (getuige). Overleden waren Bourne Kuik (vermoord door de Jappen op Borneo), Folkert van der Duin, Jan Popken en in 1979 Kees Zandstra.

Op het latere Goris Lyceum is Gerke enige keren feestelijk gehuldigd. Het grootste feest was in 1964, toen hij zijn 25-jarig jubileum vierde. Een grote zaal vol collega's, vrienden, bestuursleden, oud-leerlingen. Prachtige toespraken (op de band opgenomen) bloemen en cadeaux.

Na zijn leeraarsjaar kon Gerke zich wijden aan het schrijven over spelling werk. Hij had ook al een paar Engelse studie boekjes geschreven, een handwijzing over examens, veel korte artikelen over onderwijs, o. a. over de Mammoeethuist en studies over de Engelse taal. Na de Bevrijding heeft hij een akkie gevoerd tussen de vele Duitse woorden, in onze taal. Hij sprak ook heel goed het dialect in Klagenfurt en omgeving, dat weer heel anders is dan vdr. in Viltach. In Klagenfurt was hij een welkome bezoeker in een druk bezochte buurtwinkel, waar iedereen met verbazing en bewondering naar hem luisterde. Wij hadden op onze reizen altijd veel contact met de mensen. In sommige Oostendijkse plaatsen kwamen soms - bijna - Groningse woorden voor.

De wens van zijn jeugd een muziek instrument te bezitten is niet in vervulling gegaan. Ook is hij niet in Amerika geweest of in Ned. Indië. Hij deed hij veel aan lezen, postzegels verzamelen, minieren en sport, vooral voetballen. Later ook fietsen en wandelen. Toch had hij, vooral na 1950, een zwakke gezondheid. Met zijn enorm doorzettingsvermogen - hij onthag zichzelf nooit heeft hij nog veel kunnen doen, tot het laatste toe.

In Appelscha heeft hij eens een juniorenengroep getraind, die zo goed werden, dat ze later zelf een club opgericht hebben.

Heel angstig en zorgelijk was het toen Gerke in 1971 een zware herseninfarct kreeg. Door veel oefenen en wandelen is hij vrij goed hersteld. "Ik bin meer tegen de taal 'op klautert'", zei hij tegen zijn familie. In 1973 volgde een tweede, minder ernstig infarct. Hij heeft toen, geheel vrijwillig, afstand gedaan van het auto rijden, dat hij heel erg miste, evenals de reizen, vooral naar Wenen en Klegensfurt, waar goede vrienden van ons wonen en die ons het mooiste en interessantste van het land hebben leren kennen.

In 1975 hadden wij opnieuw een tijd van spanning: Gerke moest een ernstige operatie ondergaan, die hij waar, schijnlijk niet te boven zou komen. Of de dag voor de operatie is het daarom uitgesteld - tot in 1980.

VI Het was een zeer arbeidsaam leven, Oerke was gevoelig en medelijdend, tot het laatste toe bezorgd over anderen, altijd toegewijd en behulpzaam. Hij heeft het niet gemakkelijk gehad, maar hij was altijd dapper en opgewekt. Voor de vijfde keer in een ziekenhuis leerde hij aan zijn Kameraden nog overeenkomstige woorden in Engels en Nederlands en sprak hij met de hoofdruster over Stellingwerf. Ik heb haar nog het eerste boekje gebracht.

Hoewel hij intens verheugd en dankbaar was toen het weer beter met hem ging, kwam plotseling het onherroepelijke.

Na acht weken van spanning en intens verdriet, waaraan drie in het V.U. ziekenhuis waar hij vooral de laatste dagen verschrikkelijk heeft geleden, maar heel moedig en flink was, zonder klagen, in overgave en gesteund door zijn geloof, is Oerke op 11 augustus 1988 overleden.

IV Op 7 dec. 1974, ter gelegenheid van het verschijnen van "Van Terwisga tot Willinge Prins" werd ons een mooi feest aangeboden met allen, die met het boek te maken gehad hadden, met hun echtgenoten: Prof. H. Entjes, Dr. R. A. Ebeling, Dr. P. van Terwisga, A. van Terwisga, A. J. P. van Willinge Prins (gen. Prins Albert). Het was in de Oude herkoop bij Appie Tjalma, die zelf prachtig op de piano speelde tijdens het voortreffelijke diner, waarvan de menu's, kaarten in het Dries, Stellingwerfs en Frans en de gerechten genoemd naar in het boekje voorkomende namen.

Sommigen vonden dat Epkerke scherp in zijn kritiek kon zijn. Thuis en in Eroningen heeft hij geleerd de dingen naar waarde en waarde houd te schatten, en zijn overtuiging niet onder stoelen of banken te steken. Dat was niet altijd voor iedereen prettig, maar hij heeft er ook velen mee geholpen. In zijn strijd tegen onrecht heeft hij minstens drie gezakte kandidaten alsnog de akte h. o. Engels besorgd.

Toen Epkerke met zijn derde boekje bezig was heeft hij gezegd: "Als dit af is, schrijf ik niets meer."

"Ik vergeef ook degenen, met wie ik overhooplag, 'Ik wil alleen vrede'."

Toespraak in het crematorium te Utrecht voor Gerke Mulder
door Ds. S. Gerbrandy op 15 aug. 1980.

lezen: Ps. 31 vs. 1-9 en Joh. 10 vs. 11-18.

Het is een gevecht geweest voor het leven van Gerke Mulder. Zowel door hemzelf en zijn vrouw, als door de arts en verpleegkundigen van het V.U. ziekenhuis. Een kwestie van "to be or not to be", dat wist hij. Hij heeft de zware operatie overleefd, het leek eerst allemaal gunstig; maar helaas, er kwamen complicaties bij, hij had te veel tegelijk. Maandag j.l. sliep hij in. Hij had de strijd gestreden, 74 jaar oud, niet jong, maar tegenwoordig ook niet oud. Gerke Mulder was geboren te Appelscha, een gebied van veenderijen en Compagnonsvaarten; in zijn jeugd ook een gebied met veel armoede. En ook al was hij er al jaren vandaan, hij was nog steeds geïnteresseerd in zijn geboortestreek: Z.O. Friesland, zo tegen Drenthe aan, een streek, die mij zelf niet onbekend is, als oud-predikant van Oudeschoot en Smilde. Na de HBS in Assen aarzelde hij tussen een studie Duits en Engels. Het liefst had hij toen al Neder-Saksische dialecten gedaan. Het werd Engels in Groningen, bij Prof. Harting in Groningen, met wie hij tot diens dood in 1970 bevriend is gebleven. In 1955 vertrok hij naar "Holland", zoals wij in het N. zeiden; Schiedam, waar zijn verloofde sedert 1930 onderwijzeres was. Zij was afkomstig uit dezelfde streek als hij: Smilde. In de crisisjaren gaf hij o.a. Engels en Duits aan Vlaardingse werkloze zeelieden, aan de Schiedamse Handelsavondschool en de Rotterdamse politie. En sinds 1940 was hij leraar in Bussum en woonden ze in "aarden, waar ze samen 40 jaar lief en leed deelden. Gerke Mulder was een echte Voorerling. Een man met een sterk rechtvaardigheidsgevoel, straight en ook wel wat hoekig. Zijn leerlingen zullen daarvast wel eens moeite mee hebben gehad. Maar door zijn strikte eerlijkheid en totale inzet zullen velen hem ook zeker gewaardeerd hebben. Datzelfde geldt ook voor zijn vrienden. Hij was een goede echtgenoot, zorgzaam, zoals er op de kaart staat. Wat was hij gelukkig, toen hij in dec. 1978 met zijn vrouw de 40-jarige bruiloft kon vieren. Hij had toen al de nodige ziekte achter de rug, maar het kon. Het was een goed feest met vele goede vrienden. Zelf was hij ook een goed vriend. En nu staan velen van toen weer om hem heen, maar ook om zijn vrouw; nu onder hele andere omstandigheden. Van huis uit was hij niet, wat je noemt "kerkelijk". Dat was men in de Friese Z.O. hoek over het algemeen niet zo sterk. De toestanden in de venen zullen daarvoor ook wel een rol hebben gespeeld. Toch was hij wel een man, die op zoek was naar God. Verschillende malen sprak hij daarover met mij. Het kostte hem veel strijd. Ook in deze dingen was hij strikt eerlijk, "honest to God". Hij kwam moeilijk tot overgave. En toch geloof ik, dat hij de vrede heeft gevonden, "de vrede van Christus, die al ons verstand te boven gaat". Hij vertelde mij een tijd geleden, dat hij tot de conclusie was gekomen, dat je het als mens alleen niet kunt. En ook, dat hij Gods hulp ondervonden had. De laatste tijd vroeg hij mij, om met hem te bidden. Toen we dat vlak voor de operatie hadden gedaan, begon hij zelf spontaan het Onze Vader te bidden. En hij vertelde mij, dat hij zich toevertrouwde aan de medici en aan God. Hij had iets ontdekt van wat Ps. 31 zegt: "Bij U, Heer, schuil ik." Een Psalm, waaruit Jezus aan het kruis woorden aan haalt: "In uw handen beveel ik mijn geest." De Goede Herder, die hij zocht, had hem gevonden.

toespraak Gerke Mulder(vervolg)

Hij wil ook U, 'evrouw Mulder, leiden, nu, maar ook straks.
En ook ons allemaal, wij, die tastend onze weg zoeken, en ten diepste
onze Heer zoeken. Wij mogen weten, dat Hij ons zoekt
Het is met ons als met het lied:
Meester, men zoekt U wijd en zijd,
komend langs velerlei wegen.
Oud'ren gaan rustig, welbereid,
jongeren aarz'lend U tegen.
Maar vroeg of laat, 't zij dag of nacht,
vindt Ge ons, moe in eigen kracht,
hunkerend naar uw zegen.
Daarom zoekt U elk mensenkind;
zoek, Herder, mij, opdat ik vind;
anders zo ga ik te gronde. 1)
Amen.

1) uit Gez. 170 vs. 1 en 6 van het Liedboek der Kerken.

En en ander werd, wat de historische gegevens betreft, enigszins
aangevuld door 'evrouw Mulder-Benjes.

Alle medewerkers van het Goois Lyceum, docenten en niet-docenten, die de Heer Mulder nog hebben meegemaakt als actief leraar, zullen zich hem herinneren als een volledig integer mens. Ruim tien jaar geleden, ^(dec 1966) toen ik Gerke bij zijn dertigjarig jubileum namens de collega's mocht toespreken, noemde ik als een van zijn wezenlijkste karaktertrekken, zijn eerlijkheid, zijn betrouwbaarheid, kortom zijn integriteit. Hij was een man van beginselen. Met name op politiek gebied waren onze beginselen verschillend, tot wederzijds genoeg mag ik wel zeggen. Ik zal me altijd weer zijn stem in herinnering kunnen roepen, waarmee hij me dan aansprak: "Ha, Johannes!", en waarmee dan een nieuwe discussie begon.

Ik ben er zeker van dat veel oud-leerlingen zich meneer Mulder zullen herinneren als een leraar, van wie je op aan kon, van wie je wist wat je aan hem had. Bovendien als een docent die zijn vak beheerste en van wie je inderdaad Engels leerde. Voor generaties oud-leerlingen is Mulder een van de leraren, die ze niet vergeten, en dat is slechts betrekkelijk weinig collega's beschoren.

Vanzelfsprekend was Gerke trouw in zijn vriendschappen. Hij bleef ook na zijn pensionering met verscheidene oud-collega's het contact onderhouden. Ik heb het voorrecht gehad tot die groep te behoren. Ik heb me verbaasd over het enthousiasme, waarmee hij zich ondanks zijn altijd wat labiele gezondheidstoestand is gaan bezighouden met de Friese, of misschien beter de Stellingwerfse geschiedenis. Wat hij op dit gebied aan historisch onderzoek heeft gedaan en gepubliceerd, is niet amateuristisch maar vakwerk van klasse. Ik heb daar erg veel bewondering voor gehad.

In Gerke's leven heeft onze school een grote rol gespeeld. Ook na zijn afscheid als leraar bleef het Goois Lyceum zijn belangstelling hebben en bij elk evenement op school was hij, als zijn gezondheid het maar even toeliet, aanwezig, meestal samen met Bé. Ze hoorden er nog altijd bij.

We zullen Gerke op school niet meer zien. Ik hoop, Bé, dat mijn woorden op dit moment voor jou een beetje troostend zijn, maar ik weet dat woorden nauwelijks troosten kunnen en dat voor jou de grote leegte ~~komt~~ komt als deze roezige dagen voorbij zijn. Elk mens moet zijn verdriet

uiteindelijk alleen verwerken. Maar ik wil dat je weet dat je, ook
zonder Gerke in de toekomst bij de oude vrienden van het Goois
Lyceum altijd welkom zult zijn.

Beste Bé,
geachte familie,
vrienden,

Allereerst wil ik graag mijn dank uitspreken voor het feit, dat ik als voorzitter van de Rotary-club Bussum de gelegenheid heb gekregen om hier een enkel woord te zeggen.

Gerke is tenslotte niet minder dan 32 jaar een trouw lid van onze club geweest. Dat wil overigens niet zeggen, dat het voor zijn clubgenoten zo eenvoudig was om hem ècht te leren kennen. Hij verkonde zo ongeveer alle kenmerken, die bij generalisatie aan de Friezen worden toegeschreven. Tot en met de neiging om dit onmiddellijk te corrigeren. Bij voorbeeld met de opmerking dat hij geen Fries was, maar Stellingwerper. Gerke was niet bepaald uitbundig in zijn uitingen. Rechthout, soms hoekig, en het heeft jaren geduurd voor ik daar achter de gevoelige mens mocht leren kennen:

de verbondenheid met zijn geboortegrond,
zijn interesse voor de geschiedenis van Appelscha en de Stellingwerven,
zijn liefde voor de natuur en bijzondere zorg voor de wintervogels,
zijn groge, engels aandoende humor ....

We zullen dat missen.

We hebben in Gerke een trouw lid verloren, maar we zijn dankbaar voor wat hij voor de club heeft gedaan.

En we wensen jou, Bé, van harte toe, dat je in deze moeilijke tijd kracht zult mogen vinden bij dezelfde bron; waar ook Gerke die gevonden heeft.

Aan de Stellingwarver
Schrijversronte
t.a.v. de heer
Pietter Jonker.

Gerechte heer Jonker,

Hartelijk bedankt voor de brief met het "in Memoriam" van
Went Bloemhoff. Ik vind het heel goed. Enkele namen heb ik
verbeterd, en er een losse aanvulling bijgevoegd; ik laat
het aan jullie over en van te gebruiken, het is ook veel
een bevestiging van het stukje van Bloemhoff. Ook
sluit ik nog een toespraak in, ^(ook) even tusschen voor het
archief.

Mijn nu gaat het wisselend, al naar wat ik tegenkom.
Vandaag belde nog een oud-leerling van Verke op, die
hem ook erg gewaardeerd had. Ik ontvang
dagelijks wel troost, soms heel onverwacht.

Ik ben ook erg blij, dat jullie dit allemaal doen ook
om zijn familie. Graag zal ik eens komen kijken, als
ik wat langer in Appelscha ben zal ik eerst bellen.

Wilt u uw moeder ook van mij ontfangen en sterke
wensen, en meer. Betten, ik heb nog een gesprek gehad
met een oom van haar, Rienk Popkema. Ik hoop dat
ze mede met jullie steun het weer vinden kan.
Ik heb ook alles van jullie in de Dost-Stellingwarver
gevolgd. Hoor ik nog leven, als het over Gerke er is komt?

Nogmaals bedankt, en de zegen op het vele werk.

Allen vriendelijk gegroet,

Be' Mulder

In 1938, het jaar van hun huwelijk, werd hij leraar in Bussum, aan het Chr. Lyceum en aan de Gooische H.B.S. Hij reisde toen zes keer per week heen en weer en hield ook nog de Handelsavondschool en de lessen voor inspecteurs van politie aan, tot de verhuizing naar Naarden in september 1940. In 1948 werd hij lid van de Rotary. Hij was ± 10 jaar secretaris van de Examen Commissie Engels l.o., waar hij veel goeds heeft gedaan voor de behandeling van de kandidaten en voor de positie van de examinatoren. Hij heeft zeer veel wetenschappelijk werk en onderzoek verricht op het gebied van de Engelse taal. Een zeer arbeidzaam levensstijlbaar tegen onrecht, toegewijd en tot het laatste toe bereid over anderen.

Hij had een grote liefde voor het Appelscha uit zijn jeugd. Bijna van ieder plekje, over iedere boom, ieder huis, wist hij mij iets te vertellen. Cyerke heeft het niet gemakkelijk gehad.

Intens verheugd en dankbaar over het iets beter ging met zijn gezondheid, is hem het nog plotselinge afscheid zeer zwaar gevallen, juist doordat hij zo gelukkig was met alles wat hem omringde.

E. M. Mulder-Eenjes.

alle Phelling warver
Pewiersconté.

Naarden, 4-3-'81.

Mente Pieter,

Hierbij zend ik een lijstje met namen van mensen die graag willen komen, waarvan sommige toch misschien verhinderd zullen zijn, en onderaan van mensen die misschien niet zullen komen of van wie ik het niet weet, maar die wel blij zullen zijn met een uitnodiging. Ik kom dan gemiddeld op ± 70 mensen, en ~~70~~^{win 40} kaartjes. Er kunnen nog een paar bij komen, ik ben nl. net terug uit Vlaardingen en heb weinig contact gehad hier. Voor de aardigheid een ansicht (oud), waar mijn man in de crisisjaren van toen les gaf.

Fijn, dat je het voorwoord gestuurd hebt, ik vind het buitengewoon goed.

Met hartelijke groet, ook aan de anderen.

Kan ik ± 10 kaartjes extra krijgen van vrienden die beslist niet kunnen komen?

J.M. Mulder

(erg in haast!)

P.S. Ik pik er intussen wel over, hoe het moet als er zich nog meer mensen aanmelden. Ik heb gezegd dat het niet meer kon, maar het is niet goed doorgezien. Wil je mij na ontvangst van deze brief bellen? J.M.M.

STELLINGWARVER SCHRIEVERSRONTE

baank:
Coöp. Voorschotbank W.A.
Oldeberkoop
rekeningnr. 29 98 07 711
gironr. v. d. baank 83 15 23

Now, veur al disse meensken kun we vandaege een boekien uitgeven dat goed in de smaek valen zal. Gerke Mulder het in De v'orgeschiedenis van de verveningen in Appelsche et himzels niet makkelik maekt deur verschillende vraogen van oorzaeke/gevolg an himzels en en an zien bronnren te stellen. Tot wat veur# kategorie aj' ok heuren, et boek lat him lezen tot en met, want d'r wodt een beeld geven van de tied van vlak veur de eigenlike vervenings in Appelsche, daor elk wat an het. Now gaot et hier niet allienig om Appelsche, want ok de verbienings, met naeme deur et grondbezit, mit ere dörpen zoals Makkinge, Wolvege, Ni'jhooltpae en Der Izzerd kommen d'r in tot utering. Mulder gaf ok in dit boekien et detail slim ommedaenken, krek as in zien artikkel. Veur de sneuper zal dat een pre wezen, soms hael de grote lijnen d'r wat minder makkelik uut.

Wat ok now zeggen gao, ~~zwa~~ zeg ik niet bi'j wieze van grap,

Vrouwluden en manluden,

Aldereerst allemaole hiel hattelik welkom in de Meulehoeve, hier bi'j de St. Schrieversronte. Een welkom in et biezunder veur Vr. Mulder, en veur de heer R.A. Ebeling van Grunn., die veur et boekien daor et vandemiddag omme gaot, een veurwoord schreef. As bestuur van de Schr. bin we vanzels slim bliede ~~xxx~~ daj'm allegeer de muute nammen hier henne te kommen. Naor dat vere Oosterwoolde, veur pattie. Bliede omreden d'r in et eerste plak uut sprekt de wardering en belangstelling veur et wark van Gerke P. Mulder, en ok omdat we d'r uut oflezen een biezundere belangstelling veur de regio Stellingwarf en wat daor deur de Stell. Schr. op et punt van de regionale kultuur daon wodt. Zoas de meersteen van jim daenk' wel weten, hooit die Schrieversronte him doende mit et in levendig gebruik beweren van tael en kultuur en, ok in verbaand daormit, mit taelkunde, schrieveri'je, volkskunde en historie. Veur dat laeste aspect veural ~~bww~~ hier vandemiddag bi'j mekeer, mar ok deurd'at daenk' alle viere die dingen niet hielemaole los van mekeer kunnen, zeker waor et om regionale studies gaot. Deur heur motivering en doel trouwens vaeke al niet los van mekeer zien wodden meugen, en dat ok niet moeten, al moej'm me d'r now niet op vargen dat votjen-daolik even waor te maeken. In alle geval, meensken die hier wat antrekken van et staorigen achteruugaon van et Stell. kun dat niet los zien van et bestaon en de situaosie van de eigen groep, dat meensken die veural uut binnen om wat te doen an tael en schrieveri'je zullen ok slim interesse hebben in historie. Dat wat dat angaot, hadde Gerke Mulder gerust wezen kund, doe hi'j een jaor of wat leden in een inzunnen stokkien him ofvreug, as de jonge Stell. Schr him wel genog antrok van de historie, en in dat verbaand, van de laeste ontwikkelings naor een saemenw. verbaand Schoterwarf. As ik me dat goed veur de geest hael, ~~wa~~ ^{duur}waarschouwe hi'j ok daor, mar in alle geval hat hi'j dat op genog ere plakken ~~-~~ en terecht ~~-~~ daon veur annexaties en assimilaosiedrang van de Friese kaante, zoas dat ~~eur~~ ^{gehele}dingen die hier binnen en op et Friese lieken, mit et woord Fr. te benumen, zonder dat d'r keken wodt naor hoe et vaerderop in Oost ~~N~~ ^NNederlaand is, of dat d'r ~~xxxxxx~~ ok mar perbeerd wodt die invloed ~~xxxx~~ echt te bewiezen. Tot op de dag van vandaege gaot die ann. en exp. drang deur, niet allienig op wetensch. gebied. Daenk mar es an de bertaole maniere waarop hier Fries op 'e schoelen opdrongen wodt, of an et feit dat d'r, ok al kriegen ze bi'j Rad. Frysl. miishhien een protte zendtieduutbr., d'r daor gaen eigen Stell. pergr. inzit, zoas b.v. Et Drents en Et Grunn. dat hebben op 'e zaoterdagsmorgen. De gesch. man zal belangstelling merken van tael en volkskundig interesseerden, van de regionalisten, de luden die deur studie van de streek zicht kriegen willen op et eigen kerakter en de eigen weg die gaon wodden moet, om kot te gaon van de meensken die heur wat antrekken van et doe en now van de streek, liekewel as van meensken die los van dat alles vraogen stellen an et doe en et wodden tot now, die uut binnen op weet hebben van oorzaeken en gevolgen. De regionalist is daor vanzels liekegoed op uut, al is et mit een biezundere achtergrond en een biezunder doel. En dan tenslotte de kategorie van meensken die et allienig te doen is om een aorig plaetien van vroeger, meensken die nog es naor dingen van vroeger ~~om~~ zien willen.

et is me hielemaol ernst: ik vien, daj' zokke boekies dan ok
wel es vaeker as ien keer lezen wodden meugen, om kot te gaon:
et boekien is dan veur studerend lezen. Dat zal jim allegeer wel duede-
lik wezen, ~~mar~~ waaromme kom ik d'r dan op. Now, || d'r bin nog wel es
goenend die d'r doodsbenauwd veur binnen dat de Schrieversronte te
muilik wot, ok mit zien uitgiften, al ~~x~~ is dat dan de meerderhied
niet. ^{du af} veur elk wat wils, zo'k zo zeggen, ~~dat moet dan mar~~. Want
waaromme zoj' je ok niet es wat inspannen om de boel te begriepen?
De meer wetenschappelijke kaante krigt deur zien aord toch al niet
zo vule ommedaenken. Ik wil d'r hier nog es op wiezen, dat
waor et gaot om warken an eigen tael/geschiedenis en zo, ie niet
tevreden wezen meugen mit allienig mar aorige, leesbere stokkies,
mar dat daornaost, veur mi'j in et eerste plak, de onderzaker van
hoe et now werkelijk zit, hoe et echt percies in mekeer stikt, dat die
alle ruimte hebben moet veur zien wark, zien meugelikheden om te
publiceren ok. ^{Daorom} bin ik ~~ok~~ bliede ~~dat~~ ~~een~~ yandaege
van een publicist die beslist toe de ~~laeste groep~~ rekend wodden
moet, een studie uitgeven kunnen bi'j oonze Schrieversronte.
Een klein boekien, mar dat deur et feit dat et hier om de
risseltaoten van grondig onderzuuk gaot, meer is ~~as~~ zo mar een
boekien. || Wie Gerkg Mulder wat beter kend het, zal him zien instel-
ling om grondige studies of te leveren, makkelijk herinneren.
Vrouw Mulder het mi'j nao et wegraeken van heur man nog zien
studeer/kaemer zien laoten. ^{Daor} was et gebeurd, ~~dapr~~ was ~~xxxxxxxx~~
~~mennig~~ stok schreven, daor was ok et laeste manuscript veur de
Voorgeschiedenis van de verv. klaor kommen. Hoe nietig is de meens
en wat hi'j maeken kan, hoe weing ~~g~~ meensken zullen deur hebben
wat Mulder zien wark betekend het en nog betekenen zal; ~~mar~~ veur wie
beseft wat ~~dat~~ laeste allemaole inholen kan: hoe biezunder toegelikeke
en hoe riek, ^{men die} een man die, vaeks ok nog op zien ientien, zoveul
presteerd het, ^{an} zoveul achterlaoten het daor we veerder mit gaon
kunnen en op deurbouwen kunnen, een ~~kundig~~ man die deur ~~den~~ ^{zijn} maniere
van warken rekend wodden moet en kan tot et werkelijk mar hiele
kleine groepen van meensken die heur op een meer wetenschappelijke
maniere mit de historie van Stell. doende holen hebben.

Ik wil et hier now niet te lang maeken, et liekt me veural de middag
om as kunde onder mekeer aanst nog wat te praoten, en Pieter Jonker
wil jim ok nog graeg wat vertellen, en douk de Meulehoeve nog even
zien laoten.

Ebeling dank.

Uutr.

Vr. Mulder ij dank ij veur alles. archief

Ebeling ij Saslaand ij naolaotensch. Mulder 1ex Eb, 1 ex. Sasl. 1ex Inst

Lotgering 1ex

Vd.Meer ij kreers.

*En houwers, wat wot die genellige stokkies en boekies vaeks
heer materiaal by hebben? Jant, met duplieke d'gech. buk.*

STELLINGWARVER SCHRIEVERSRONTE

postbusse 138 - 8430 AC Oosterwoolde, tiff. 05160 - 4533

baank:
Coöp. Voorschotbank W.A.
Oldeberkoop
rekeningnr. 29 98 07 711
gironr. v. d. baank 83 15 23

MANLUDEN, VROUWLUDEN

In et eerste plak wi'k jim allemaole hier hiel hattelik welkom hieten. Uut alle wiendstreken bin jim hier vandaege henne kommen om de uutrieking van et eerste exemplaor van et dadde boek van Gerke P. Mulder mit te maeken.

Wi'j warderen et slim dat goenend van jim d'r een lange reize veurover hadden.

Een biezunder woord van welkom veur Vrouw Mulder uut Naarden. We bin slim bliede dat ^{Jow}vandaege bi'j oons binnen. Ook wil ik in et biezunder even numen de naemen van de heren Ebeling, Faber, Oosterloo en Van den Bosch, omreden die de heer Mulder vaeke hulpen hebben mit et andregen van alderhaande archiefmateriaol en et geven van adviezen. Deur de niet al te starke gezondhied was Mulder niet bi'j staot om alderhaande archieven te bezuken.

Et is veur ^{oons}een grote ere dat ok al is et posthuum dat et boek dat vandaege verschient van de haand van Gerke P. Mulder deur oons uitgeven wodden moch.

We hebben et gevul dat we now in staot binnen om een klein betien weeromme te doen veur al et wark dat Mulder daon het veur de bestudering van de geschiedenis van Stellingwarf.

Et liekt mi'j hier gepast om even iene van zien brieven citeren:

In brief van 18 april 1977 schrift Mulder an et bestuur van de Stellingwarver Schrieversront "Jim stelling: Oonze tael, oonze kultuur het hier de ooldste rechten! is mi'j uut et hatte grepen. Alles wat de de leste tien jaoren van mien leven daon heb, is vechten west om et Stellingwarfs en Stellingwarf te verdedigen tegen de oons de hieltied mar weer opdrongen miening dat Fries in Stellingwarf de ooldste rechten het.

Mulder hadde dus deur de tael en de geschiedenis van disse streek een dudelike biending mit disse streek. Et is daoromme ook zo fijn dat dit boek uitgeven wodden kon bi'j de Stellingwarver Schrieversronte in een plezierige saemenwarking mit et Nedersaksisch Instituut. We hadden allemaol graeg wild dat Mulder dit nog mit maeken moch. Dat is niet zo. Mar ik bin d'r wis van dat hi'j ^{et}zo hebben wol dat wi'j hier vanmiddag toch bi'jmekeer kommen zollen.

Ik geve now graeg et woord an de veurzitter van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte de heer Bloemhoff.

Toespraak bij de aanbieding van het eerste exemplaar van het boek

"De voorgeschiedenis van de verveningen in Appelsche
door de gezamentlijke compagnons der Opsterlandsche
en Ooststellingwerfsche Veenen en Vaarten"

op 28 maart 1981 te Oosterwolde (Fr.).

GERKE MULDER was van 1939 tot 1970, dat is 31 jaar lang, leraar aan de Gooische H.B.S. en later aan de voortzetting daarvan, het Goois Lyceum. Hij was zeer aan de school verknocht, die was een belangrijk stuk van zijn leven.

't Gooi is een heel bepaald gebied met een speciale bevolking, een speciale welstand en een speciale cultuur. Ik heb vroeger wel eens gezegd:
"Er wonen geen mensen, er wonen alleen dames en heren".

Gerke is nooit een specifieke Gooier geworden.

- hij verloor nooit een lichte Noordelijke tongval;
- hij nam nooit de gladde manieren aan van velen in zijn omgeving, maar bleef een uiterst oprechte, zelfs wat hoekige figuur. Hij was wel een heer, maar toch meer een mens.

Dat hij zich nooit heeft aangepast aan zijn omgeving werd veroorzaakt door zijn sterke gehechtheid aan zijn geboortestreek. Hij leefde dan ook in twee werelden. De ene wereld kent u, hier in deze kring van de Stellingwarver Schrieversronte, de andere kent u niet.

Dat was de wereld van het Gooi waarin Gerke meer dan 30 jaar werkte en - gelukkig - nog wat langer leefde. Ongetwijfeld had hij in het Gooi zijn historische belangstelling kunnen bevredigen: hij bleef die echter richten op zijn geboortegrond.

Wat deed hij in het Gooi?

Hij onderwees de Engelse taal- en letterkunde aan generaties leerlingen op een manier die bij hem paste: grondig, degelijk, systematisch en met strenge eisen aan de leerlingen. Dat betekende dat hij bij jonge leerlingen een heilig respect opriep, dat in de loop der jaren veranderde in waardering en sympathie. Want hij stelde niet alleen zware eisen aan zijn leerlingen, maar ook aan zichzelf. En als ze aan zijn redelijke eisen hadden voldaan, kwam hij - zoals bij eindexamens - fervent voor ze op.

Hij was in zijn vak een strijder, niet alleen voor leerlingen, maar ook in het onderwijs in ruimere zin. Hij was niet alleen een voortreffelijk anglist, hij was ook onderwijskundig goed op de hoogte. Toen de mammoetwet zou worden ingevoerd, was hij één van de weinigen die de gevolgen van deze wet doorzag en erin het docentencorps met deskundigheid over kon spreken. En bepaald niet altijd met instemming. Zijn woord had gezag, want hij kende zijn zaken. Hij had aandacht voor de details en was uiterst nauwgezet. Twee eigenschappen die hem tot de historicus maakten die hij was.

Twee werelden: Appelsche en het Gooi, de anglistiek en de historie.

Zijn betekenis voor de anglistiek ligt tot ver buiten het Goois Lyceum en het Gooi.

- Jarenlang heeft hij deel uitgemaakt van de examencommissies L.O. en M.O.-A en erg veel werk daarin verricht.
- Hij leverde vaak door hem geselecteerde teksten voor de examenvertalingen.
- Hij bestudeerde ook alle nieuwe leerboeken Engels, die op de markt kwamen. In heel wat schoolboeken wordt, in het voorwoord, met dankbaarheid gewag gemaakt van de vele waardevolle suggesties van de heer G. Mulder te Naarden.
- Hij publiceerde tenslotte ook kritische artikelen in de vakbladen, zoals in Levende Talen, De Drie Talen, enz.

Tenslotte had Gerke Mulder nóg een grote belangstelling n.l. die voor de natuur. Hij was een bekwaam ornitholoog, althans volgens de conciërge van het Goois Lyceum. In zijn goede tijd trok hij met hem of anderen wel 's morgens zeer vroeg de polder in op zoek naar vogels.

Deze liefde voor vogels deelde hij met zijn vrouw. In barre winters was huize Mulder het centrum voor de wintervoeding van vogels. Zijn vrouw was daarin de centrale figuur.

Een lang, welbesteed leven, de latere jaren met de belemmeringen van een slechter wordende gezondheid, waarin zijn vrouw hem steeds tot grote steun was.

En toch, wat lijkt het kort, zo achteraf.

Maar de historicus verlengt, in ieder geval verbreedt, zijn leven en dat van anderen, wanneer hij zichzelf en anderen de ogen opent voor andere tijden, met andere zeden en omstandigheden.

In de boeken die hij schrijft, overleeft hij zichzelf; en hij geeft zichzelf en zijn onderwerp een stukje onsterfelijkheid. Dat onderwerp Appelscha, Stellingwerf, lag hem en zijn vrouw zeer na aan het hart. Ik begrijp dat het u allen die hier aanwezig bent als een oud stuk cultuurgoed zeer ter harte gaat. Ik proef dat aan de sfeer, ik hoor het aan uw gesprekken.

Ik feliciteer dan ook u allen, maar speciaal mevrouw Mulder, namens het Goois Lyceum zeer hartelijk met de uitgave van dit boek !

B.M. Olberts
rector Goois Lyceum